

نقش تعدیل‌گری حمایت اجتماعی در رابطه بین حساسیت بین فردی و وابستگی به فضای مجازی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۲۷

مجید برادران^۱

مریم طهماسبی^{۲*}

مأنده میرزایی ملاطی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: یکی از اهداف ایجاد روابط بین فردی، دست‌یابی به حمایت اجتماعی است و در قرن حاضر اینترنت، نقش کلیدی در توسعه معاشرت‌های اجتماعی ایفا می‌کند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر تعیین نقش تعدیل‌کننده حمایت اجتماعی در رابطه بین حساسیت بین فردی و وابستگی به فضای مجازی بود.

روش: این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل دانشجویان کارشناسی دانشگاه آزاد لاهیجان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بود که تعداد ۲۸۲ نفر از آن‌ها بر اساس فرمول کوکران با خطای ۰/۰۱ به عنوان نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای در این طرح شرکت نمودند. پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۶۶) و حساسیت بین فردی پارکر و بایس (۱۹۸۹) و حمایت اجتماعی شروبرن و استوارت (۱۹۹۱) توزیع شد و تحلیل مسیر داده‌ها با نرم افزار AMOS و همبستگی داده‌ها SPSS بررسی شد.

یافته‌ها: بررسی داده‌ها نشان داد، بین اعتیاد به اینترنت و حساسیت بین فردی، اعتیاد به اینترنت و حمایت اجتماعی و بین حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی همبستگی مثبت وجود دارد ($P < 0/01$). همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد، مسیر حساسیت بین فردی و وابستگی به اینترنت ($\beta = 0/16$) در سطح ۰/۰۵، مسیر حساسیت بین فردی و حمایت اجتماعی ($\beta = 0/33$) و حمایت اجتماعی به وابستگی به اینترنت ($\beta = 0/40$) در سطح ۰/۰۱ به لحاظ آماری معنادار است.

نتیجه‌گیری: حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی می‌توانند به عنوان متغیرهای کلیدی نقش مهمی در وابستگی به فضای مجازی داشته باشند. در نتیجه لازم است، جهت پیشگیری، برنامه‌ریزی‌های صحیح صورت پذیرد تا سلامت روان جامعه بهبود یابد. **کلمات کلیدی:** حمایت اجتماعی، حساسیت بین فردی، وابستگی به فضای مجازی

۱. استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی لاهیجان، گیلان، ایران.

* نویسنده مسئول: Maryamtahmasebi01@Gmail.Com

۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی لاهیجان، گیلان، ایران.

The moderating role of social support in the relationship between interpersonal sensitivity and cyberspace dependency

Majid Baradaran¹, Maryam Tahmasebi^{2*}, Maedeh Mirzaee Malati³

Original Article

Abstract

Introduction: One of the reasons for making an interpersonal relationship is getting social support and these days, the internet is playing a significant role in expanding our social communication. Thus, the purpose of the present research was to determine the moderating role of social support in the relationship between interpersonal sensitivity and cyberspace addiction.

Method: The research design was descriptive and correlational. The study population consisted of undergraduate students at the Azad University of Lahijan in the academic year 1397-1398, among whom 282 participated as a sample in this research based on the Cochran formula with a sampling error of 0.01 by applying multistage cluster random sampling method. Young's diagnostic questionnaire for internet addiction (1966), Parker & Boyce's interpersonal sensitivity measure (1989), and Sherburne & Stewart's social support survey (1991) were distributed, and data path analysis was carried out by AMOS, and data correlation analysis was conducted by SPSS.

Results: The data analysis revealed a positive correlation ($p < 0.01$) between Internet addiction and interpersonal sensitivity, Internet addiction and social support, and between social support and interpersonal sensitivity. Furthermore, path analysis results showed that the path of interpersonal sensitivity and internet dependency ($\beta = 0.16$) at the level of 0.05, the path of interpersonal sensitivity and social support ($\beta = 0.33$), and social support to Internet dependency ($\beta = 0.40$) at the level of 0.01 are statistically significant and meaningful.

Conclusion: Social support and interpersonal sensitivity can play prominent roles in Internet dependency as key variables. Hence, proper preventive measures should be taken for the betterment of society's mental health.

Keywords: Social support, interpersonal sensitivity, and cyberspace dependency

1. Assistant Professor, Department Of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

2. M.A. Student In Psychology, Islamic Azad University, Lahijan, Iran.

* Corresponding Author: Maryamtahmasebi01@Gmail.Com

3. M.A. Student In Psychology, Islamic Azad University, Lahijan, Iran.

مقدمه

اینترنت، به عنوان یکی از پر کاربردترین مسیرهای اطلاعاتی و ارتباطی در قرن بیست و یک موجب افزایش صعودی کاربران شده است. آمارها نشان می‌دهد در سال ۱۹۹۵ تنها ۱۶ میلیون کاربر از اینترنت استفاده کرده اند، اما این رقم در سال ۲۰۱۹ به بیش از ۴ میلیارد نفر رسیده است، که معادل ۵۶ درصد از جمعیت جهان است (مرکز آمار اینترنت جهان، ۲۰۱۹). اعتیاد به اینترنت، به معنای استفاده از اینترنت بیشتر از مدت زمان برنامه ریزی شده توسط فرد تعریف شده است و با توجه به علائم ترک مانند عصبی بودن، افسردگی و بی‌قراری در زمان محرومیت، یا تلاش ناموفق برای کنترل و توقف و دروغگویی درباره مصرف آن، می‌تواند بر روی عملکرد فرد در مدرسه، خانواده و زندگی اجتماعی تاثیر مهمی داشته باشد (کرارواکدمیر^۱، ۲۰۱۲). برخی از پژوهشگران گروه‌های پرخطر و آسیب پذیر را برای اعتیاد به اینترنت معرفی کرده‌اند که در درجه اول بر روی دانشجویان تمرکز دارد (کاپتیلو- ونتورا و جور- تروینا^۲، ۲۰۱۵). برای مثال اجرای نسخه ایتالیایی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت توسط فرارو، کیسی، دیامیکو و بلاسی^۳ (۲۰۰۶) بین نمونه‌های مختلف سنی نشان داد که جوانان بیش تر از بزرگسالان در معرض خطر اعتیاد به اینترنت هستند. همچنین کیفیت زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها در معرض آسیب قرار دارد و کاهش کیفیت زندگی نیز منجر به تمایل بیشتر آنها به استفاده از اینترنت می‌شود. اعتیاد به اینترنت ارتباط نزدیکی با آسیب شناسی روانی و روابط بین فردی دارد (بوداک و همکاران^۴، ۲۰۱۵). با توجه به یک مطالعه اولیه، در حالیکه کاربران غیر وابسته به اینترنت وقت خود را به صورت آنلاین صرف استفاده از ایمیل، وب سایت‌ها و گشت و گذار در آن می‌کنند، کاربران وابسته بیش تر زمان خود را صرف ارتباطات بین فردی به صورت همزمان می‌کنند (یانگ و دی آبرو^۵، ۲۰۱۰). به عبارت دیگر افرادی که روابط بین فردی در دنیای واقعی ندارند، ممکن است تصمیم بگیرند اینترنت را برای رفع نیازهای ارتباطی و سرگرمی به کار بگیرند (سی او، کانگ و یام^۶، ۲۰۰۹).

ازجمله سازه‌های مورد بحث در زمینه تعاملات اجتماعی، حساسیت بین فردی^۷ است. حساسیت بین فردی (عاطفی و اجتماعی) مهارت ارزیابی توانایی‌ها، حالت‌ها و صفات دیگران از طریق نشانه‌های غیر کلامی آن‌ها است (کارنی و هاریگن^۸، ۲۰۰۳). همچنین به عنوان شناخت، آگاهی و حساسیت بیش از حد به رفتار و احساسات دیگران تعریف شده است. افرادی که این ویژگی را دارند، پریشان در روابط بین فردی، مراقب در رفتار و خلق دیگران، حساس به نقد واقعی

1. Karaer & Akdemir
2. Capetillo-Ventura & Juárez-Treviño
3. Ferraro, Caci, D'amico & Blasi
4. Budak
5. Young & De Abreu
6. Seo, Kang & Yom
7. Interpersonal Sensitivity
8. Carney & Harrigan

یا عدم پذیرش و تغییر رفتارشان برای پیروی از انتظارات دیگران، معرفی شده اند) بایس و پارکر^۱، ۱۹۸۹). آلدیر و بالکن^۲ (۲۰۱۲) با یک بررسی در میان دانشجویان یک دانشگاه در قبرس شمالی مطرح کردند که بین اعتیاد به اینترنت و علائم روانشناختی از جمله حساسیت بین فردی، خصومت و افکار پارانویید رابطه معکوس وجود دارد. استفاده بیش از حد از اینترنت، تنهایی و افسردگی را افزایش، و روابط اجتماعی و بهزیستی روانی را کاهش می‌دهد. استفاده از اینترنت و حساسیت بین فردی رابطه‌ی همگام دارند (کرات^۳ و همکاران، ۲۰۰۹).

همچنین مورهان- مارتین^۴ (۲۰۰۷) افرادی که پیامدهای منفی کاربرد اینترنت گزارش می‌دهند، احتمالاً از اینترنت با هدف ایجاد روابط و جستجوی حمایت عاطفی به میزان بیشتری استفاده کرده‌اند. به نظر می‌رسد که در کاربران با خطر بالای اعتیاد به اینترنت، حساسیت بین فردی، رفتار غیر اجتماعی، عدم پذیرش انتقاد و عدم اعتماد به دیگران بیشتر مشاهده می‌شود. همچنین وابستگی به اینترنت ممکن است برای مقابله با شرایط دشوار به آن روی بیاورند (کاس، لوز و وبرز^۵، ۲۰۱۲؛ شن و ویلیام^۶، ۲۰۱۱). بنابراین، مفهوم حمایت اجتماعی^۷ به عنوان یکی از متغیرهای مرتبط با اعتیاد به اینترنت مورد توجه پژوهشگران قرار گرفت. جوآن هو و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهش خود نشان داده‌اند، اعتیاد به اینترنت موجب حفظ روابط بین فردی ضعیف می‌شود. طالقانی نژاد، داوری و لطفی کاشانی (۱۳۹۸) در پژوهش خود نشان داده‌اند، حمایت اجتماعی می‌تواند به طور مستقیم اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کند. جمیری، هاشمی و ماشینچی عباسی (۱۳۹۶) نشان داده‌اند، حمایت اجتماعی به صورت منفی و معنی‌دار تغییرات اعتیاد به اینترنت را تبیین می‌کنند. کاکاوند، نیک اختر و سرداری پور (۱۳۹۶) نشان داده‌اند، حمایت اجتماعی به تنهایی پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت نیست.

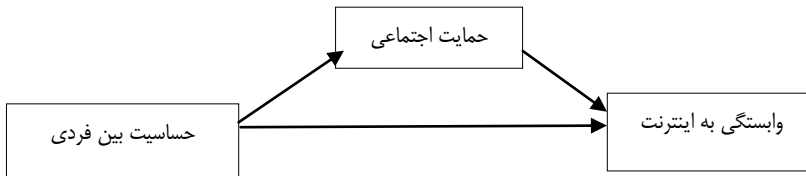
حمایت اجتماعی مراقبت معنوی و مادی، کمک و حمایت از طرف دیگران در شرایط سخت و ضروری محسوب می‌شود (ژانک و همکاران، ۲۰۱۸). یک مطالعه توصیفی - مقطعی با جمعیت نوجوانان چینی به این نتیجه رسید که حمایت اجتماعی با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی دارد (سیکن^۸ و همکاران، ۲۰۱۰). در پژوهش کرار و آکدمیر (۲۰۱۹)، حمایت اجتماعی درک شده از سوی دوستان با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی داشت. بدین ترتیب نوجوانانی که حمایت اجتماعی کافی از دوستانشان دریافت نمی‌کنند، برای رفع نیازهای اجتماعی، روابط جهانی جایگزین را توسعه می‌دهند. با افزایش حمایت اجتماعی توسط والدین و معلمان، نوجوانان گرایش کمتری به

1. Boyce & Parker
2. Adalier & Balkan
3. Kraut
4. Morahan-Martin
5. Kuss, Louws & Wiers
6. Shen & Williams
7. Social Support
8. Xiuqin

اینترنت دارند. اختلال در زندگی اجتماعی و درگیری با والدین می‌تواند سطح بالای اعتیاد به اینترنت را پیش بینی نماید. ارتباط بین فردی در زندگی واقعی و ارتباط با والدین ممکن است به دلیل نقش‌هایی که هنگام بازی آنلاین اجرا می‌کنند، آسیب دیده باشد (ایسان و گاندوگ^۱، ۲۰۱۰). به طور کلی حمایت اجتماعی به عنوان یک میانجی واسطه‌ای میان حساسیت بین فردی و کیفیت زندگی عمل می‌کند (وودورث و لاروسا^۲، ۲۰۱۰). نقش میانجی‌گری حمایت اجتماعی تأثیر مثبت بر روی حساسیت بین فردی و رضایت از زندگی دارد و در عین حال حساسیت بین فردی بر رضایت از زندگی تأثیر منفی می‌گذارد (پارک^۳، ۲۰۱۶). هرچه میزان حمایت اجتماعی افراد در زندگی شخصی آن‌ها افزایش یابد، حساسیت بین فردی کم‌تری تجربه می‌کنند و کیفیت زندگی آن‌ها ارتقا می‌یابد. در واقع دریافت مناقشات اجتماعی در زندگی شخصی، حساسیت بین فردی را افزایش می‌دهد و از کیفیت زندگی افراد خواهد کاست (وودورث و لاروسا، ۲۰۱۰). فونیکس و همکاران (۲۰۱۸) و گونوس و دوگان (۲۰۱۳)، در پژوهش خود با هدف بررسی نقش حمایت اجتماعی در ناهماهنگی هیجانی و اعتیاد به اینترنت نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی تأثیر منفی بر استفاده از اینترنت دارد.

با وجود اینکه روابط زیادی بین اعتیاد به اینترنت و سلامت روان‌شناختی پیدا شده است. اما همچنان محققان قادر نیستند یک نظریه کلی را برای سبب‌شناسی آن تایید کنند. علاوه بر این تأثیر مستقیم یک رویکرد به محققان اجازه نمی‌دهد تا پیش‌بینی‌کننده‌های قوی اعتیاد به اینترنت را کشف کنند، بنابراین دیگر عوامل موثر روان‌شناختی یا متغیرهای میانجی باید کنترل شوند (کاردف - وینتر^۴، ۲۰۱۴). این پژوهش با استفاده از معادلات ساختاری قصد دارد مدلی تدوین کند که رابطه بین حساسیت بین فردی و اعتیاد به اینترنت را با نقش تعدیل‌گری حمایت اجتماعی بررسی کند، همچنین مطالعه حاضر قصد دارد به این سوالات پاسخ دهد که آیا بین حساسیت بین فردی و وابستگی فضای مجازی رابطه وجود دارد؟، آیا بین حمایت اجتماعی و وابستگی فضای مجازی رابطه وجود دارد؟، آیا بین حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی رابطه وجود دارد؟ و همچنین به این سوال اساسی پاسخ دهد که آیا حمایت اجتماعی نقش تعدیلگر در رابطه حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی دارد؟ ساختار مدل در شکل شماره ۱ ارائه شده است.

1. Esen, B. K., & Gündoğdu
2. Wedgeworth & Larocca
3. Park
4. Kardefelt-Winther

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

جامعه آماری این پژوهش تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه آزاد لاهیجان (به طور تقریبی ۴۰۰۰ نفر) بود که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تحصیل بودند. تعداد ۲۸۲ نفر بر اساس فرمول کوکران با خطای ۰/۰۱ به عنوان نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای در این طرح شرکت نمودند. نمونه مورد نظر، به شکل تصادفی در مرحله اول، سه دانشکده علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی، در مرحله دوم از هر دانشکده، حداقل یک رشته تحصیلی و در مرحله سوم در هر رشته، دانشجویان شامل خانم‌ها و آقایان به صورت تصادفی انتخاب شدند. طرح پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی بود. اجرای پژوهش به صورت انفرادی بود. پرسشنامه‌ها در صورت تمایل آزمودنی‌ها به همکاری، بعد از ارائه توضیحات لازم درباره نحوه پاسخ‌گویی به سوالات، به صورت فردی در اختیار آنها قرار داده شد. در نهایت ۲۴۱ پرسشنامه کامل و بدون نقص جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به آمار توصیفی از جمله شاخص مرکزی و همچنین آزمون ضریب همبستگی پیرسون از نرم‌افزار Spss-۲۰ استفاده شد. علاوه بر آن نرم‌افزار Amos-۲۲ نیز، برای آزمون تحلیل مسیر متغیرها به روش الگویابی معادلات ساختاری مورد استفاده قرار گرفت.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ: این پرسشنامه ساخته شده توسط کیمبرلی یانگ در سال ۱۹۹۶، شامل ۲۰ سوال خود ارزیابی در مقیاس لیکرت، یک به ندرت تا پنج همیشه است. این بررسی میزان علاقه، استفاده اجباری، مشکلات رفتاری، تغییرات هیجانی و تأثیرگذاری بر زندگی مرتبط با استفاده از اینترنت را مورد بررسی قرار می‌دهد. محدوده کل نمره ۵۰-۷۹ به علت استفاده از اینترنت، مشکلات ناخواسته یا مکرر است. نمره کل ≤ 80 به عنوان یک مشکل مهم در زندگی شخصی در نظر گرفته می‌شود. بنابراین، افراد با نمرات بیش از ۵۰ را به عنوان با مشکلی در استفاده از اینترنت تعریف کردند. اعتبار داخلی آن آلفای کرونباخ ۰/۹۲ است (پو

و همکاران، ۲۰۰۴)، علوی و همکاران (۱۳۸۹) به روش تحلیل مولفه‌های اصلی با چرخش واریماکس برای این پرسشنامه، روایی محتوایی، همگرا و بازآزمایی ۰/۸۲، همسانی درونی ۰/۸۸ و تصنیف ۰/۷۲ محاسبه نمودند.

(ب) پرسشنامه حساسیت بین فردی: پرسشنامه حساسیت بین فردی توسط پارکر و بایس در سال (۱۹۸۹) در طیف ۴ درجه‌ای لیکرت ایجاد شد. این پرسشنامه شامل ۳۶ سوال و ۵ زیر مقیاس است. زیرمقیاس‌های این پرسشنامه عبارتند از: آگاهی بین فردی، نیاز به تأیید، اضطراب جدایی، کمرویی و عزت‌نفس شکننده. روایی همزمان این آزمون را با آزمون قضاوت بالینی حساسیت بین فردی برابر با ۰/۷۲ برآورد شد (بایس و پارکر، ۱۹۸۹). برای پرسشنامه حساسیت بین فردی در تمام زیر مقیاس‌ها و آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۳-۰/۸۳ و ۰/۹۴ بدست آمد دامنه ضریب همبستگی را بین ۰/۰۸-۰/۹۴ گزارش شد (لی^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های آگاهی بین فردی ۰/۷۰، نیاز به تأیید ۰/۵۱، کمرویی ۰/۵۸، عزت‌نفس شکننده ۰/۷۰ و کل مقیاس ۰/۸۶ ارزیابی شد (محمدیان و همکاران ۲۰۱۶).

(ج) پرسشنامه حمایت اجتماعی: پرسشنامه شربورن و استوارت^۳ در سال (۱۹۹۱) با ۱۹ گویه ۵ خرده مقیاس بر روی طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، میزان حمایت اجتماعی دریافت شده توسط آزمودنی را می‌سنجد. حمایت اجتماعی درک شده توسط پنج زیر مقیاس حمایت ملموس (تامین کمک مادی و مساعدت رفتاری)، حمایت هیجانی (بیان عاطفه مثبت، درک همدلانه و ترغیب بیان احساسات)؛ حمایت اطلاعاتی (پیشنهاد نظر، اطلاعات، راهنمایی یا بازخورد)؛ تعامل اجتماعی مثبت (داشتن فعالیت‌های لذت بخش و سرگرم کننده با دیگران)؛ مهربانی (اظهار عشق، عاطفه و دوستی) سنجش می‌شود. شربورن و استوارت پایایی این آزمون را به روش آلفای کرونباخ از ۰/۷۰ تا ۰/۹۳ گزارش نمودند. بهروزی، محمدی و امیدیان در سال (۱۳۹۷) پایایی خرده مقیاس‌های آن را حمایت ملموس ۰/۸۳، حمایت هیجانی ۰/۷۷، حمایت اطلاعاتی ۰/۷۶، مهربانی ۰/۸۶، تعامل اجتماعی ۰/۸۱ و برای کل آزمون ۰/۹۴ به دست آوردند. ضمن به تأیید رساندن روایی صوری و محتوایی این ابزار از دیدگاه متخصصان روانشناسی، پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ اعلام شد (تمنائی فر و منصوری نیک، ۱۳۹۳).

1. Yoo
2. Lee
3. Sherbourne & Stewart

یافته‌ها

بر اساس تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش، به صورت خلاصه ویژگی جمعیت‌شناختی مربوط به جنس آزمودنی‌ها از ۱۲۵ نفر خانم (۵۳٪) و تعداد ۱۱۶ نفر آقا (۴۷٪) تشکیل شده است. میانگین (انحراف معیار) سن دانشجویان (۲۸/۰) ۲۳/۶ بود.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به اینترنت	۸۱/۰۷	۱۸/۰۱
آگاهی بین فردی	۱۸/۰۵	۳/۴۸
نیاز به تأیید	۱۶/۱۴	۴/۱۱
اضطراب جدایی	۲۱/۱۳	۴/۰۳
کمرویی	۱۹/۵۷	۳/۸۲
عزت نفس شکننده	۱۳/۹۳	۳/۰۶
حساسیت بین فردی کل	۸۹/۳۷	۱۲/۴۰
حمایت ملموس	۱۵/۲۰	۴/۹۲
حمایت هیجانی	۲۸/۹۷	۸/۰۰
حمایت اطلاعاتی	۲۸/۹۷	۸/۰۰
مهربانی	۱۱/۵۳	۳/۴۵
تعامل مثبت	۱۱/۴۵	۳/۶۹
حمایت اجتماعی کل	۹۶/۷۵	۲۵/۳۸

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که خلاصه نتایج آن در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ضریب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲		
۱. اعتیاد به اینترنت	۱													
۲. آگاهی بین فردی	۰/۳۳	۱												
۳. نیاز به تایید	-۰/۰۶	۰/۲۵	۱											
۴. کمروبی	۰/۳۰	۰/۵۵	۰/۲۹	۱										
۵. اضطراب جدایی	۰/۳۹	۰/۶۰	۰/۱۰	۰/۵۰	۱									
۶. عزت نفس شکننده	۰/۴۲	۰/۵۴	۰/۰۲	۰/۴۴	۰/۶۵	۱								
۷. حساسیت بین فردی	۰/۲۵	۰/۰۰	۰/۴۴	۰/۶۵	۰/۶۵	۰/۲۰	۱							
کل	۰/۲۵	۰/۰۰	۰/۴۴	۰/۶۵	۰/۶۵	۰/۲۰	۰/۱۶	۱						
۸. حمایت هیجانی	۰/۱۵	۰/۲۰	-۰/۲۴	۰/۱۲	۰/۲۰	۰/۳۰	۰/۱۶	۰/۱۶	۱					
۹. حمایت ملموس	۰/۱۸	۰/۱۵	-۰/۲۰	۰/۰۷	۰/۲۶	۰/۲۵	۰/۱۶	۰/۲۴	۰/۱۶	۱				
۱۰. مهربانی	۰/۲۱	۰/۲۴	-۰/۲۴	۰/۰۵	۰/۲۸	۰/۲۰	۰/۱۲	۰/۲۷	۰/۲۴	۰/۲۴	۱			
۱۱. تعامل مثبت	۰/۲۱	۰/۱۷	-۰/۲۴	۰/۰۲	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۱۲	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۱		
۱۲. حمایت اطلاعاتی	۰/۱۵	۰/۲۰	-۰/۲۴	۰/۱۲	۰/۲۰	۰/۳۰	۰/۱۶	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۱	
۱۳. حمایت اجتماعی کل	۰/۲۰	۰/۲۴	-۰/۲۴	۰/۱۸	۰/۲۴	۰/۳۰	۰/۱۶	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۲۴	۱

تحلیل برآمده از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که میان متغیرهای وابستگی به اینترنت و حساسیت بین فردی کل ($r = 0/35$)، و به ترتیب بین وابستگی به اینترنت و زیر مقیاس‌های حساسیت بین فردی از جمله آگاهی بین فردی ($r = 0/34$)، کمروبی ($r = 0/30$)، اضطراب جدایی ($r = 0/39$)، عزت نفس شکننده ($r = 0/42$)، و میان وابستگی به اینترنت و حمایت اجتماعی کل ($r = 0/20$) و به ترتیب زیر مقیاس‌های آن از جمله تعامل مثبت و مهربانی ($r = 0/21$) در سطح $0/01$ همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. به علاوه، بین حساسیت بین فردی کل و حمایت اجتماعی کل ($r = 0/28$) سطح $0/01$ همبستگی مثبت معنادار وجود دارد.

برای آزمون نقش تعدیل‌گری حمایت اجتماعی در رابطه بین حساسیت بین فردی و وابستگی به اینترنت از روش تحلیل مسیر استفاده شد. پیش از بررسی ضرایب مسیر، برازندگی مدل اصلی بررسی گردید. برای تعیین کفایت برازندگی مدل پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی استفاده شد که در جدول ۳، نتایج شاخص‌های مربوطه روی مدل ارائه شده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل در نمونه پژوهش

RMSEA	GFI	NFI	CFI	χ^2/df	df	χ^2
۰/۰۷	۰/۹۱	۰/۹۷	۰/۹۷	۳/۶۹	۳	۱۱/۰۷

بر اساس جدول ۳، نسبت مجذور کای به درجه آزادی برابر $3/69$ ملاک ۵-۲، شاخص برازش مقایسه‌ای ($CFI = 0/97$)، شاخص بنتلر- بونت یا شاخص نرم شده برازندگی ($0/97 =$

(NFI)، شاخص نیکویی برازش ($GFI=0/91$) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب ($0/07$)، $RMSEA=$ حاصل گردیده است. شایسته است مطرح نماییم که هر چه اندازه سه شاخص GFI و NFI ، CFI به یک نزدیک تر باشند بیانگر پرازش مطلوب تر مدل است. نیز جذر میانگین مجذورات خطای تقریب ($RMSEA$) زیر $0/08$ کاملاً مطلوب است که در این مطالعه حاصل گردیده است. بر اساس این شاخص‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که مدل مفروض، برازش بسیار خوبی با داده‌ها دارد. در ادامه ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲. نمودار مسیرهای مدل برازش یافته با ضرایب استاندارد

همان‌گونه که در مدل نهایی مشاهده می‌گردد مسیر حساسیت بین فردی و وابستگی به اینترنت ($\beta=0/16$) در سطح $0/05$ ، مسیر حساسیت بین فردی و حمایت اجتماعی ($\beta=0/33$) و حمایت اجتماعی به وابستگی به اینترنت ($\beta=0/40$) در سطح $0/01$ به لحاظ آماری معنادار است. در جدول ۴، ضرایب استاندارد و تبیین مدل نیز ارائه گردیده است.

جدول ۴. ضرایب استاندارد مستقیم و غیرمستقیم و ضرایب تبیین

مسیر	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	ضریب تبیین
بر روی حمایت اجتماعی از:			
حساسیت بین فردی	0/33	-	0/19
بر روی وابستگی به اینترنت:			
حساسیت بین فردی	-	0/40	0/32

بر اساس نتایج جدول فوق، می‌توان نتیجه‌گیری نمود که مدل فرضی پژوهش برای نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی در رابطه بین حساسیت بین فردی و وابستگی به اینترنت توسط

شواهد تجربی مورد تأیید قرار گرفت. در این مدل، واریانس نمرات حمایت اجتماعی ($R^2=0/19$) و وابستگی به اینترنت ($R^2=0/32$) به میزان قابل توجهی تبیین گردید.

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف بررسی نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی در رابطه حساسیت بین فردی و وابستگی به فضای مجازی انجام شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد، بین زیر مقیاس‌های حساسیت بین فردی و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد ($P<0/01$). از بین خرده مقیاس‌های حساسیت بین فردی، عزت نفس شکننده و اضطراب جدایی به میزان بیشتری پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت هستند.

یافته‌های نتایج این پژوهش همسو با سی او کانگ و یام (۲۰۰۹)، جوآن هو و همکاران (۲۰۱۹)، کرات و همکاران (۲۰۰۹)، کاس، لوز و ویرز (۲۰۱۲) و شن و بلیام (۲۰۱۶) است، چرا که نشان داده‌اند اعتیاد به اینترنت و حساسیت بین فردی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد و همچنین با پژوهش آلدیر و بالکن (۲۰۱۲) غیر همسو است، زیرا نشان داده‌اند افزایش اعتیاد به اینترنت با کاهش حساسیت بین فردی همراه است. تحقیقات نشان داده است افرادی که حساسیت بین فردی بالایی دارند، روابط بین فردی ناکارآمد را به میزان بیشتری تجربه می‌کنند. در واقع حساسیت بین فردی می‌تواند موجب انزوای فرد و افزایش احساس تنهایی اجتماعی شود. زیرا افراد با حساسیت بین فردی بالا به میزان بیشتری از بدبینی، بی‌اعتمادی، نگاه خصمانه به دنیا رنج می‌برند و در نتیجه انزوای اجتماعی را تجربه می‌کنند (متین و جهان، ۱۳۹۸) و از سویی دیگر به طور افراطی در حال تغییر رفتار خود متناسب با دیگران هستند تا بتواند به خطر انتقاد و طرد را به حداقل برساند (بایس و پارکر، ۱۹۸۹؛ به نقل از وجودی، عطارد و پورشریفی، ۱۳۹۳). بنابراین کاربران از اینترنت به عنوان ابزاری جهت کاهش فشار روانی خود استفاده می‌کنند. آن‌ها می‌توانند با انتشار پست‌ها و مطالب جدید در فضای مجازی، بازخورد مثبت از طرف دیگران بگیرند و با افزایش تعداد کامنت‌های مثبت، رفتار استفاده از اینترنت تقویت و موجب فراوانی رفتار استفاده از اینترنت می‌شود.

از طرفی نتیجه تحقیق نشان داد بین حمایت اجتماعی و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد ($P<0/01$). این نتیجه همسو با طالقانی نژاد، داوری و کاشانی، (۱۳۹۸) مبنی بر اینکه حمایت اجتماعی می‌تواند به طور مستقیم اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کند و غیر همسو با جمیری، هاشمی و ماشینیجی عباسی، (۱۳۹۶) و کاکاوند، نیک اختر و سرداری پور، (۱۳۹۶) است، زیرا نشان دادند حمایت اجتماعی نمی‌تواند به تنهایی پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت باشد و همچنین غیر همسو با فونیکس و همکاران (۲۰۱۸) و گونوس و دوگان (۲۰۱۳) است، مبنی بر

تأثیر کاهشی حمایت اجتماعی بر اعتیاد به اینترنت است. در ارتباط با حمایت اجتماعی و اعتیاد به اینترنت تناقض‌هایی در تحقیقات پیشین و نتیجه این تحقیق وجود دارد. حمایت اجتماعی شامل خرده‌مقیاس‌هایی همچون حمایت ملموس، اطلاعاتی و هیجانی است که تحقیقات گذشته مشخص نکرده‌اند که کدام نوع حمایت می‌تواند پیش‌بینی‌کننده و حتی مرتبط با اعتیاد به اینترنت باشد و کدام خرده‌مقیاس‌های حمایت اجتماعی می‌تواند موجب کاهش اعتیاد به اینترنت شوند. اما بر اساس یافته‌های موجود در روابط بین فردی تعامل مثبت و مهربانی با میزان بیشتری با اعتیاد به اینترنت در ارتباط است. به نظر می‌رسد خرده‌مقیاس‌های حمایت اجتماعی می‌تواند در دنیای واقعی و فضای مجازی نقش مهمی را برای احساس حمایت فراهم کند. به این صورت که انسان موجودی اجتماعی است اگر حمایت اجتماعی ناکافی را در دنیای واقعی احساس کند، برای جبران این نیاز از فضای مجازی بهره می‌گیرد و به دلیل خاصیت پاداش‌دهی و فیدبک‌های مثبت این رفتار به اعتیاد تبدیل می‌شود.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد بین حساسیت بین فردی و حمایت اجتماعی رابطه وجود دارد ($P < 0/01$). این نتایج تحقیق غیر همسو با وودث و لاروس (۲۰۱۰) و پارک (۲۰۱۶) است. زیرا همبستگی منفی حساسیت بین فردی با حمایت اجتماعی را تأیید کرده‌اند. افرادی که در روابط بین فردی خود حساسیت بین فردی بالایی دارند به احتمال بیشتری از انزوای ناشی از بدبینی، عدم کفایت خود و حساسیت به قضاوت و نظارت دیگران رنج می‌برند که این عوامل موجب انزوای هرچه بیشتر فرد می‌شود و همچنین موجب کاهش بهرمندی از حمایت اجتماعی می‌شود (متین و جهان، ۱۳۹۸). با افزایش احساس تنهایی و کمبود تعامل مثبت با افراد پیرامون در دنیای واقعی، فرد نیاز به تأیید را از طریق فضای مجازی برآورده می‌سازد.

از یک سو یافته‌ها نشان داده است حمایت اجتماعی نقش تعدیل‌گری در رابطه بین حساسیت بین فردی و اعتیاد به اینترنت دارد. یافته‌های همسو شامل سی او کانگ و یام (۲۰۰۹)، جوآن هو و همکاران (۲۰۱۹)، کرات و همکاران (۲۰۰۹)، کاس، لوز و ویرز (۲۰۱۲)، شن و یلیام (۲۰۱۶)، طالقانی نژاد، داوری و کاشانی (۱۳۹۸) مبنی بر ارتباط اعتیاد به اینترنت با حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی است و غیر همسو با وودث و لاروسا (۲۰۱۰) و پارک (۲۰۱۶) است، مبنی بر رابطه منفی بین حمایت اجتماعی و حساسیت بین فردی است. حمایت اجتماعی می‌تواند اعتیاد به اینترنت را تعدیل کند. به این صورت که اگر کاربران در دنیای واقعی حمایت اجتماعی واقعی را تجربه کنند، استفاده از اینترنت با هدف برآورده‌سازی حمایت اجتماعی و خرده‌مقیاس‌های آن تعدیل می‌شود و از طرفی اگر دنیای واقعی این نیاز را برآورده‌نماید از فضای مجازی به عنوان وسیله برای ارضای این نیاز استفاده می‌کنند تا از میزان ضعف‌هایی که ناشی از اضطراب‌های جدایی و عزت‌نفس‌شکننده است، کاسته و روابط

بین فردی خود را متناسب با نیاز خود تنظیم کنند. این روابط نیاز به تأیید را بیشتر بر آورده می‌سازد و ترس از طرد و انتقاد را به حداقل می‌رساند و طی یک چرخه این مدل می‌تواند احتمال اعتیاد به اینترنت را تقویت کند. دانشجویان به دلیل اینکه از محیط خانواده جدا می‌شوند، با چالش‌های جدیدی رو به رو هستند، و با احتمال بیشتری برای کاهش فشار روانی خود به فضای مجازی روی بیاورند که می‌تواند هزینه سنگینی برای آنها داشته باشد. مانند کاهش فعالیت‌های تحصیلی. بنابراین پیشنهاد می‌شود بحث اعتیاد به اینترنت و عوامل پیش‌بینی‌کننده آن به میزان بیشتری توجه گردد، تا سرمایه‌های جوان کشور بتوانند به طور روز افزون موفقیت بیشتری بدست آورند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی فاکتورهای مهم در بحث اعتیاد به اینترنت مانند عوامل شخصیتی و سازه‌های روانی، همچنین ابعاد جمعیت‌شناختی مانند سن، جنسیت، میزان تحصیلات و عوامل اقتصادی مورد توجه قرار بگیرد.

منابع

- بهروزی، ناصر، محمدی، فروغ و امیدیان، مرتضی، (۱۳۹۷). مقایسه حمایت اجتماعی، باورهای فراشناختی، سلامت روان و سرزندگی در نوجوانان پسر عادی و بزهکار مقیم کانون اصلاح و تربیت شهر اهواز. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۷(۲۰)، ۸۱-۹۶.
- پور مودت، خاتون و کجباف، محمد باقر. (۱۳۹۵). بررسی اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان استفاده‌کننده اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۶(۲۳)، ۱۰۵-۹۳.
- تمنائی فر، محمدرضا و منصوری نیک، اعظم. (۱۳۹۳). ارتباط ویژگی‌های شخصیتی، حمایت اجتماعی و رضایت از زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۱، ۱۶۶-۱۴۹.
- جمیری، سارا، هاشمی، تورج و ماشینچی عباسی، نعیمه. (۱۳۹۶). اضطراب اجتماعی، عزت نفس، حمایت اجتماعی ادراک شده و اعتیاد به اینترنت، *روانشناسی معاصر*، ۱۲، (ویژه نامه)، ۴۹۷-۴۹۳.
- طالقانی نژاد، محمد علی، داوری، رحیم و لطفی کاشانی، فرح. (۱۳۹۸). پیش‌بینی گرایش به سوء مصرف مواد و اعتیاد به اینترنت بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و سبک‌های کنار آمدن با استرس با میانجیگری هوش هیجانی در دانش‌آموزان، *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۹(۳۵)، ۱۲۵-۱۰۷.

- علوی، سید سلمان، اسلامی، مهدی، مرآتی، محمد رضا، نجفی، مصطفی، جنتی فرد، فرشته و رضاپور، حسین. (۱۳۸۹). ویژگی‌های روانسنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *مجله علوم رفتاری*، ۴(۳)، ۱۸۹-۱۸۳.
- کاکاوند، علیرضا، نیک اختر، شقایق و سرداری پور، مهران. (۱۳۹۶). پیش بینی اعتیاد به اینترنت دانش آموزان بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده، احساس تنهایی و هراس اجتماعی، *مجله ی روانشناسی مدرسه*، ۶(۱)، ۸۳-۱۰۰.
- متین، شایان و جهان، فائزه. (۱۳۹۸). مدل پیش بینی تنهایی اجتماعی بر اساس حساسیت بین فردی و هوش اجتماعی با میانجی‌گری خود انتقادی، *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۹(۳۵)، ۳۵-۸۸، ۶۷.
- وجودی، بابک، عطارد، نسترن و پورشریفی، حمید. (۱۳۹۳). مقایسه حساسیت بین فردی و ابراز وجود در افراد وابسته به مواد مخدرو عادی، *فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد*، ۱۸(۳۱)، ۱۰۹-۱۱۸.
- Adalier, A. & Balkan. (2012). The relationship between internet addiction and psychological symptoms. *International Journal of Global Education*, 1(2).
- Boyce, P. & Parker, G. (1989). Development of a scale to measure interpersonal sensitivity. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 23(3), 341-351.
- Budak, E, Taymur, I, Askin, R. , Gungor, B. B, Demirci. H, Akgul. A. I & Sahin, Z. A. (2015). Relationship between internet addiction, psychopathology and self-esteem among university students. *The European Research Journal*, 1(3), 128.
- Capetillo-Ventura, N. , & Juárez-Treviño. M. (2015). Internet addiction in university medical students. *Medicina universitaria*, 17(67), 88-93.
- Carney. D. R. & Harrigan. J. A. (2003). It takes one to know one: Interpersonal sensitivity is related to accurate assessments of others' interpersonal sensitivity. *Emotion*, 3(2), 194.
- Esen, B. K. & Gündoğdu, M. (2010). The relationship between internet addiction, peer pressure and perceived social support among adolescents. *The International Journal of Educational Researchers*, 2(1), 29-36.
- Ferraro, G. , Caci, B. , D'amico, A. & Blasi, M. D. (2006). Internet addiction disorder: an Italian study. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2), 170-175.
- Gunuc, S. & Dogan, A. (2013). The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2197-2207.

- Karaer, Y. & Akdemir, D. (2019). Parenting styles, perceived social support and emotion regulation in adolescents with internet addiction. *Comprehensive psychiatry*, 92, 22-27.
- Kardefelt-Winther, D. (2014). A conceptual and methodological critique of internet addiction research: Towards a model of compensatory internet use. *Computers in Human Behavior*, 31, 351-354.
- Kraut, R. , Kiesler, S. , Boneva, B. , Cummings, J. , Helgeson, V. & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of social issues*, 58(1), 49-74.
- Kuss, D. J. , Louws, J. & Wiers, R. W. (2012). Online gaming addiction? Motives predict addictive play behavior in massively multiplayer online role-playing games. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(9), 480-485.
- Lee, K. U. , Jung, N. Y. , Rauch, S. A. , Chae, J. H. , Lee, H. k. , Kweon, Y. S. & Lee, C. T. (2013). Psychometric properties of the Korean version of the Interpersonal Sensitivity Measure (IPSM-K). *Comprehensive psychiatry*, 54(7), 918-924.
- Mohammadian, Y. , Mahaki, B. , Lavasani, F. F, Dehghani, M. & Vahid, M. A. (2017). The psychometric properties of the Persian version of interpersonal sensitivity measure. *Journal of research in medical sciences: the official journal of Isfahan University of Medical Sciences*, 22, 10.
- Morahan-Martin, J. , (2007). Internet use and abuse and psychological problems. In *Oxford handbook of internet psychology*.
- Park, M. K. , (2016). Mediating Effect of Social Support in the Influence of Interpersonal Sensitivity on College Life Satisfaction. *The Journal of the Korea Contents Association*, 16(12), 346-359.
- Seo, M. , Kang, H. S. , & Yom, Y. H. (2009). Internet addiction and interpersonal problems in Korean adolescents. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 27(4), 226-233.
- Shen, C. , & Williams, D. (2011). Unpacking time online: Connecting internet and massively multiplayer online game use with psychosocial well-being. *Communication Research*, 38(1), 123-149.
- Sherbourne, D. , & Stewart, A. L. , (1991). "The Mos Social Support Survey", *Social Science Medicine*, 32(6), 705-714.
- Wedgeworth, M. , LaRocca, M. A. , Chaplin, W. F. , & Scogin, F. (2017). The role of interpersonal sensitivity, social support, and quality of life in rural older adults. *Geriatric Nursing*, 38(1), 22-26.
- Xiuqin, H. , Huimin, Z. , Mengchen, L. , Jinan, W. , Ying, Z. , & Ran, T. (2010). Mental health, personality, and parental rearing styles of adolescents with Internet addiction disorder. *Cyber psychology, Behavior, and Social Networking*, 13(4), 401-406.

- Yoo, H. J. , Cho, S. C. , Ha, J. , Yune, S. K. , Kim, S. J. , & Hwang, J. (2004). Attention deficit hyperactivity symptoms and Internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 58(5), 487-494.
- Young, K. S. , & De Abreu, C. N. (Eds.). (2010). *Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment*. John Wiley & Sons.
- Zhang, S. , Tian, Y. , Sui, Y. , Zhang, D. , Shi, J. , Wang, P. & Si, Y. (2018). Relationships between Social Support, Loneliness, and Internet Addiction in Chinese Postsecondary Students: A Longitudinal Cross-Lagged Analysis. *Frontiers in psychology*, 9. 1707.

